

terito sæculo famofissimum medicum Arnaldum Auillanoua Romæ Virgulas aureas. & verè aureas. arte chymicâ confecisse: Quòd autem id prohibeant leges ciuiles, id factum est propter politiam; imò verò euident ex hoc argumentum pro nobis elicitur, non enim leges ciuiles prohibent impossibile; sed ex aduersarijs leges ciuiles prohibent fieri Alchymiam, seu artem conuertendi metalla in aurum, ergo cui-

dentissimum est indicium dictam transmutationem posse fieri, alioquin nugatoria foret dicta prohibitio, quòd autem non omnes chymici suum assequantur intentum, hoc non debet attribui vitio artis, sed artificis. imò verò multò magis possibilem existimarem artem chymicam, quàm artem liquefaciendi lapides, quæ tamen apud antiquos multum erat familiaris, licet nunc ignoretur.

DISPUTATIO QUARTA,

DE

CAUSIS TVM IN VNIVERSVM, TVM IN PARTICVLARI.

Aperitur Disputationis status.

De quibus
agendum sit
in hac dispu-
tatione.

RESENS tractatus de causis non infimum tenet locum inter Physicos, imò primum sibi vindicare videtur, felicemque reddit, qui in eo est instructus iuxta illud Poëta.

Felix, qui potuit rerum cognoscere causas

Vt ergo ad feclicitatem hanc aliquantulum pertingere possimus, quæ sequuntur circa causas, perferuntur aggrediemur.

Partitione primâ quid sit causa, & causalitas, & de causarum numero inquiretur.

Secunda De causa materiali & formali earumque causalitate, & effectibus.

Tertia. De causa efficiente & eius causalitate.

Quarta. An Deus concurrat cum causis secundis?

Quinta. An Accidens possit producere substantiam, & an formæ substantiales sint operatiuæ de se?

Sexta. Quid sit causa finalis, & de eius causalitate?

Septima. De reliquis difficultatibus causæ finalis.

Octaua. De causa ideali, & ad quodnam genus causæ reducatur?

Nona. De causis in comparatione ad suos effectus.

Decima. De causis per accidens.

S V M M A

Dicendorum in hac disputatione quarta.

VMERO primo Explicatur quid sit causa? Numero 2. Quid sit causæ causalitas? Num. 3. Determinatur quaternarius causarum numerus? Num. 4. Determinatur, in quam consistat causæ materialis causalitas? Num. 5. quanam sit causalitas causæ formalis? Num. 6. Concluditur, quòd proprius effectus formæ sit com-

positum; Num. 7. proponitur definitio causæ efficientis; Num. 8. de causalitate causæ efficientis agitur. Num. 9. non modo Deus, sed & creatura aliquid agunt. Num. 10. proponuntur 24. rationes probantes Deum concurrere immediatè cum causis secundis ad earum actiones. Num. 11. Ponuntur 12. rationes indicantes Deum non concurrere immediatè cum causis secundis ad earum actiones. Num. 12. soluntur rationes probantes immediatè concursum Dei. Num. 13. soluntur rationes negantes immediatè concursum Dei. Num. 14. non videtur à ratione aliena optimè negans immediatè concursum Dei. Num. 15. supposito tamen immediatè concursu Dei, an Deus concurrat concursu preuo, an simultaneo tantum? argumenta in utramque partem afferuntur, & soluntur. Num. 16. argumenta pro concursu simultaneo afferuntur, & soluntur. Num. 17. prædicta magis negant immediatè concursum Dei, quam illum astruant; Num. 18. Determinat author quòd neque in propria, neque in aliena virtute accidens producat substantiam. Num. 19. Rationes contra resolutionem afferuntur, & soluntur. Num. 20. concluditur, quòd causæ finalis sit vera causæ; Num. 21. Ratio appetibilitatis est causalitas causæ finalis in actu primo, conuenit, tantum bono; Num. 22. causalitas causæ finalis in actu secundo est motio metaphorica, prout elicitur ab agente; Num. 23. per quid causet causæ finalis, an per esse incognitum, an per reale? Num. 24. Causæ exemplaris, & est conceptus obiectiuus & formalis: Explicatur, & probatur; Num. 25. Causæ exemplaris, & ad efficientem, & ad formalem renocatur; Num. 26. Causæ formalis, & materialis non sunt præstantiores suis effectibus. Num. 27. efficiens & finalis sunt præstantiores suis effectibus; Num. 28. Omnis causæ est prior suo effectui; Num. 29. Potest Deus supplere causalitatem omnium causarum, diuersimodè tamen; Num. 30. Omnis causæ distinguitur à suo effectui; Num. 31. Concludit author implicare eundem numero effectum produci à pluribus causis rotalibus. Num. 32. agitur de fortuna, & casu. Num. 33. De fato. Num. 34. De bona fortuna, & unde veniat late explicatur. Num. 35. de monstris.

Parti.